

Гаврилишин О. А.

група МАУП-15

Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Цепенюк Т. О.

КОНЦЕПТ “УСПИХ/SUCCESS” В ПЕРЕКЛАДІ АМЕРИКАНСЬКОЇ МЕМУАРНОЇ ЛІТЕРАТУРИ (НА МАТЕРІАЛІ ПЕРЕКЛАДУ РОМАНУ МІШЕЛЬ ОБАМА “СТАНОВЛЕННЯ”)

Відображення концепту УСПИХ/SUCCESS є актуальним питанням у сучасному світі, адже це наскрізний елемент багатьох творів світової літератури, зокрема невід’ємна частина американської культури. Сьогодення вимагає від нас чималу кількість зусиль задля того, щоб завоювати своє місце у світі, а УСПИХ є одним із ключових критеріїв, за яким оцінюється становище тієї чи іншої людини у суспільстві. Мемуарний роман Мішель Обама –Становлення» саме відображує її шлях до успіху з точки зору представниці американського суспільства. Авторка підтверджує, що УСПИХ безпосередньо пов’язаний із проблемою життєвого шляху, здатністю людини досягати поставлені цілі, а також із наполегливістю [1].

Впродовж тисячоліть література є дзеркалом душі народу, тому для перекладача важливо сприймати мову твору як відображення свідомості певної культури. Цим питанням займається лінгвокультурологія, ключовою одиницею якої є концепт. Вивчення концепту вимагає перш за все когнітивного підходу, який розглядає мовні явища з точки зору людського сприйняття. До визначення терміну –концепт» підходили багато лінгвістів та перекладознавців, зокрема О. Чередниченко, А.П. Гаврилюк, С. Жаботинська, О. Кагановська, А. Н. Приходько, А. Сніжко та інші [2, с. 79, 3, с. 161].

Проаналізувавши різні судження ми можемо стверджувати, що концепт – це змістове, багатошарове, ментальне утворення свідомості, що відображає сприйняття людиною зовнішнього світу, її оцінює ставлення до навколишніх процесів та явищ, на основі її набутого досвіду та знань, що формується під впливом оточення та культури народу у поєднанні із власними внутрішніми судженнями, тож вимагає від перекладача залучення когнітивно-концептуального аналізу твору [3, с. 163]. О. Чередниченко стверджує, що переклад це комунікативний процес, в якому беруть участь автор вихідного тексту, перекладач та читач. Оскільки це представники різних культур, то актуальною проблемою перекладознавства є відтворення культурної специфіки оригіналу в перекладі на когнітивних засадах [3, с. 164].

Дослідженням порівняльного аспекту концепту УСПИХ/SUCCESS займався А. М. Сніжко у роботі –Метафоричні моделі концепту УСПИХ (на матеріалі англійської та української мов). Відповідно до його когнітивної моделі УСПИХ визначається здобутками, а саме досягненням чогось БАЖАНОГО [2, с. 80].

Концепт УСПИХ є особливо цікавим у мемуарній літературі, адже в такому випадку автор самостійно визначає те БАЖАНЕ та сам оцінює наскільки він його досягнув. В мемуарній літературі концепт УСПИХ визначається лише суб’єктивно автором, що вимагає від перекладача точної передачі оцінного ставлення автора до свого життя. У

романі Мішель Обама зображено соціальні та особисті сфери її життя, як представниці американського суспільства. Оскільки, когнітивна картина світу українського та американського читача дещо відрізняється у питаннях УСПІХу жінки у суспільстві, то автора перекладу роману Максим Гоцацюк використовує перекладацькі трансформації з метою збереження однакового комунікативного впливу та читачів оригіналу та перекладу [1]. Проаналізуємо текст перекладу:

—*All of us believe you belong here, I'd said to the Elizabeth Garrett Anderson girls...* [4, с. 424].

—*Ми всі вважаємо, що ви гідні успіху*, – я сказала дівчатам із школи *Elizabeth Garrett...* [1, с. 436].

Перекладач застосував перекладацькі трансформації та додав слово УСПІХ, якого немає в оригіналі твору, замість метафори, для того, щоб зробити висловлювання більш –близьким для українського читача.

Отже, проаналізувавши концепт УСПІХ у мемуарному романі Мішель Обама –*Становлення*, ми можемо зробити висновок, що УСПІХ це невід'ємна частина як американської, так і української культур, проте із деякими когнітивними відмінностями у сприйнятті цього концепту представниками обох націй, які враховані при перекладі роману, задля збереження його правильної інтерпретації для українського читача.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мішель Обама. Становлення; пер. з англ. М. Гоцацюка. Київ, 2022. 480 с. + 16 с. кольор. Вкладка.
2. Сніжко А. М. Лінгвокультурний концепт успіх (на матеріалі української та англійської мов). Мова і культура. Київ, 2008. Вип. 10, том 3. С. 79–83.
3. Чрділелі Т. В. Роль аналізу концепту у перекладацькому процесі. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Том 30 (69) № 1, 2019. С. 162–167.
4. Michelle Obama. Becoming. New York, 2018. 465 p.

Голова М. П.

група МАУП-15

Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцент Караневич М. І.

АУДІОВІЗУАЛЬНИЙ ПЕРЕКЛАД ЯК СПОСІБ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В ЕРУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Сучасний світ не стоїть на місці, а разом із ним розвивається кіноіндустрія. Щодня з'являються тисячі нових мультфільмів та кінострічок, у результаті чого перекладачі стають посередниками не лише між носіями різних мов, а й представниками різних культур.

Аудіовізуальний переклад став центром вивчення та обговорення багатьох українських науковців, таких як Н. М. Абабілова [1, с. 79-85], І. В. Усаченко [1, с. 79-85]